

regionálny
operačný
program

Investícia do Vašej budúcnosti

Obsah

I. Základné údaje o obstarávateľovi	3
1. Označenie.	3
2. Identifikačné číslo	3
3. Sídlo.	3
4. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, od ktorého možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie.....	3
II. Základné údaje o strategickom dokumente	3
1. Názov.	3
2. Územie.....	3
3. Dotknuté obce.	3
4. Dotknuté orgány.....	3
5. Schvaľujúci orgán.....	6
5.1. Orgán kompetentný na schválenie.....	6
5.2. Druh schvaľovacieho dokumentu.....	6
6. Obsah a hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom.	6
6.1. Obsah strategického dokumentu	6
6.2. Hlavné ciele	8
6.3. Vzťah PRV PSK k iným strategickým dokumentom	9
III. Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia.....	9
1. Informácie o súčasnom stave životného prostredia vrátane zdravia a jeho pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument nebude realizovať.....	9
1.1. Pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument nebude realizovať.....	11
2. Informácia vo vzťahu k environmentálne obzvlášť dôležitým oblastiam, akými sú navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti a pod.....	13
3. Charakteristika životného prostredia vrátane zdravia v oblastiach, ktoré budú významne ovplyvnené.	14
3.1. Krajina a biodiverzita	14
3.2. Lesy a lesné hospodárstvo.....	14
3.3. Kvalita vody	15

regionálny
operačný
program

Investícia do Vašej budúcnosti

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

3.4. Kvalita pôd	16
4. Environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu.	16
5. Environmentálne ciele vrátane zdravotných cieľov zistených na medzinárodnej, národnej a inej úrovni, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, ako aj to, ako sa zohľadnili počas prípravy strategického dokumentu.	19
IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia.....	20
1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne).....	20
V. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie	21
1. Opatrenia na odvrátenie, zníženie alebo zmiernenie prípadných významných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia, ktoré by mohli vyplynúť z realizácie strategického dokumentu.	21
VI. Dôvody pre výber zvažovaných alternatív a popis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie, vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti... ..	22
VII. Návrh monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie.....	22
VIII. Pravdepodobne významné cezhraničné environmentálne vplyvy, vrátane vplyvov na zdravie ...	23
IX. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií	23
X. Informácia o ekonomickej náročnosti (ak to charakter a rozsah strategického dokumentu umožňuje).....	24
XI. Miesto a dátum vypracovania oznámenia	24
XII. Potvrdenie správnosti údajov.....	24
XII. 1. Meno spracovateľa oznámenia	24

regionálny
operačný
program

Investícia do Vašej budúcnosti

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie.

Prešovský samosprávny kraj

2. Identifikačné číslo

37870475

3. Sídlo.

Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, 080 01 Prešov

4. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, odktorého možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie.

Ing. Vladimír Chlebo, CSc, riaditeľ, Regionálna Inovačná Agentúra z.p.o, Heydukova 14, 040 01 Košice, t.č. 055/644 11 96, e-mail: vladimir.chlebo@gmail.com

II. Základné údaje o strategickom dokumente

1. Názov.

Program rozvoja vidieka Prešovského samosprávneho kraja

2. Územie.

Program rozvoja vidieka Prešovského samosprávneho kraja zahŕňa územie v administratívnych hraniciach Prešovského samosprávneho kraja.

3. Dotknuté obce.

Dotknuté sú všetky obce Prešovského samosprávneho kraja

4. Dotknuté orgány.

1. Ministerstvo dopravy výstavby a regionálneho rozvoja SR, Nám. Slobody 6, 810 05 Bratislava
2. Ministerstvo životného prostredia SR, Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava
3. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava 1
4. Ministerstvo zdravotníctva SR, Limbova 2, P.O. Box 52, 837 52 Bratislava 37
5. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Stromová 1, 813 30 Bratislava 1
6. Ministerstvo kultúry SR, Nám. SNP 33, 813 31 Bratislava 1
7. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Špitálska 4, 816 43 Bratislava 1
8. Ministerstvo spravodlivosti SR, Župné námestie 13, Bratislava 813 11

9. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava
10. Ministerstvo vnútra SR, Pribinova 2, 812 72 Bratislava
11. Ministerstvo hospodárstva, Mierová 19, 82715 Bratislava
12. Ministerstvo financií SR, Štefanovičova 5, 817 22 Bratislava
13. Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
14. Úrad verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta 52, 826 45 Bratislava
15. Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Hollého 5, 080 01 Prešov
16. Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Zdravotnícka 3, 059 97 Poprad
17. Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Kuzmányho 18, 085 01 Bardejov
18. Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Pribinova 95, 093 01 Vranov n/T.
19. Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Sovietskych hrdinov 78, 089 01 Svidník
20. Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Ul. 26. novembra 1507, 066 18 Humenné
21. Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Obrancov mieru 1, 064 01 Stará Ľubovňa
22. OÚ Prešov, Odbor výstavby a bytovej politiky, Nám. Mieru 3, 081 92 Prešov
23. OÚ Prešov, Odbor opravných prostriedkov, Nám. Mieru 3, 081 92 Prešov
24. OÚ Prešov, Odbor cestnej dopravy a poz. komunikácií, Nám. Mieru 2, 080 01 Prešov
25. OÚ Prešov, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Nám. Mieru 2, 080 01 Prešov
26. OÚ Prešov, Odbor školstva, Tarasa Ševčenka 11, 081 92 Prešov
27. OÚ Prešov, Pozemkový a lesný odbor, Masarykova 10, 080 01 Prešov
28. OÚ Prešov, Odbor živnostenského podnikania, Nám. mieru 3, 081 92 Prešov
29. OÚ Prešov, Odbor katastrálny, Konštantínova 6, 080 01 Prešov
30. OÚ Prešov, Odbor krízového riadenia, Námestie mieru 3, 081 92 Prešov
31. OÚ Humenné, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Kukorelliho 1, 066 01 Humenné
32. OÚ Humenné, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Kukorelliho 1, 066 01 Humenné
33. OÚ Humenné, Pozemkový a lesný odbor, Kukorelliho 1, 066 01 Humenné
34. OÚ Humenné, Odbor živnostenského podnikania, Kukorelliho 1, 066 01 Humenné
35. OÚ Humenné, Odbor katastrálny, Kukorelliho 1, 066 01 Humenné
36. OÚ Humenné, Odbor krízového riadenia, Kukorelliho 1, 066 01 Humenné
37. OÚ Bardejov, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Dlhý rad 16, 085 01 Bardejov
38. OÚ Bardejov, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Dlhý rad 16, 085 01 Bardejov
39. OÚ Bardejov, Pozemkový a lesný odbor, Dlhý rad 17, 085 01 Bardejov
40. OÚ Bardejov, Odbor živnostenského podnikania, Dlhý rad 16, 085 01 Bardejov
41. OÚ Bardejov, Odbor katastrálny, Dlhý rad 16, 085 01 Bardejov
42. OÚ Bardejov, Odbor krízového riadenia, Dlhý rad 16, 085 01 Bardejov
43. OÚ Kežmarok, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Dr. Alexandra 61, 06001 Kežmarok
44. OÚ Kežmarok, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Huncovská 1, 060 01 Kežmarok
45. OÚ Kežmarok, Pozemkový a lesný odbor, Mučeníkov 4, 060 01 Kežmarok
46. OÚ Kežmarok, Odbor katastrálny, Baštová 16/A, 060 01 Kežmarok
47. OÚ Kežmarok, Odbor krízového riadenia, Dr. Alexandra 61, 060 01 Kežmarok
48. OÚ Levoča, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Námestie Majstra Pavla 59, 054 01 Levoča
49. OÚ Levoča, Odbor katastrálny, Námestie Majstra Pavla 59, 054 01 Levoča
50. OÚ Levoča, Odbor krízového riadenia, Námestie Majstra Pavla 59, 054 01 Levoča
51. OÚ Stropkov, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Šarišská 148, 091 01 Stropkov
52. OÚ Stropkov, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Hlavná 51/26, 091 01 Stropkov
53. OÚ Stropkov, Pozemkový a lesný odbor, Športová 2, 091 01 Stropkov
54. OÚ Stropkov, Odbor živnostenského podnikania, Hlavná 51/26, Stropkov
55. OÚ Stropkov, Odbor katastrálny, Športová 2, Stropkov

regionálny
operačný
program

Investícia do Vašej budúcnosti

56. OÚ Stropkov, Odbor krízového riadenia, Hlavná 51/26, 091 01 Stropkov
57. OÚ Poprad, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Partizánska 690/87, 05801 Poprad
58. OÚ Poprad, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Partizánska 690/87, 058 01 Poprad
59. OÚ Poprad, Pozemkový a lesný odbor, Partizánska 690/87, 058 01 Poprad
60. OÚ Poprad, Odbor živnostenského podnikania, Nábřežie Jána Pavla II. 16, 058 01 Poprad
61. OÚ Poprad, Odbor katastrálny, Currie č. 3, 058 01 Poprad
62. OÚ Poprad, Odbor krízového riadenia, Nábřežie Jána Pavla II. 16, 058 01 Poprad
63. OÚ Stará Ľubovňa, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Nám. gen.Štefánika 1, 064 01 Stará Ľubovňa
64. OÚ Stará Ľubovňa, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Nám. gen. Štefánika 1, 06401 Stará Ľubovňa
65. OÚ Stará Ľubovňa, Pozemkový a lesný odbor, Nám. gen. Štefánika 1, 064 01 Stará Ľubovňa
66. OÚ Stará Ľubovňa, Odbor živnostenského podnikania, Nám. gen. Štefánika 1, 064 01 Stará Ľubovňa
67. OÚ Stará Ľubovňa, Odbor katastrálny, Nám. gen. Štefánika 6/531, 064 01 Stará Ľubovňa
68. OÚ Stará Ľubovňa, Odbor krízového riadenia, Nám. gen. Štefánika 1, 064 01 Stará Ľubovňa
69. OÚ Svidník, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Sovietskych hrdinov 102, 089 01 Svidník
70. OÚ Svidník, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Sovietskych hrdinov 102, 089 01 Svidník
71. OÚ Svidník, Pozemkový a lesný odbor, Sovietskych hrdinov 102, 089 01 Svidník
72. OÚ Svidník, Odbor živnostenského podnikania, Sovietskych hrdinov 102, 089 01 Svidník
73. OÚ Svidník, Odbor katastrálny, Sovietskych hrdinov 102, 089 01 Svidník
74. OÚ Svidník, Odbor krízového riadenia, Sovietskych hrdinov 102, 089 01 Svidník
75. OÚ Snina, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Partizánska 1057, 069 01 Snina
76. OÚ Snina, Odbor katastrálny, Partizánska 1057, 069 01 Snina
77. OÚ Snina, Odbor krízového riadenia, Partizánska 1057, 069 01 Snina
78. OÚ Sabinov, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Námestie slobody 85, 083 01 Sabinov
79. OÚ Sabinov, Odbor katastrálny, Námestie slobody 85, 083 01 Sabinov
80. OÚ Sabinov, Odbor krízového riadenia, Námestie slobody 85, 083 01 Sabinov
81. OÚ Medzilaborce, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Mierová 4, 068 01 Medzilaborce
82. OÚ Medzilaborce, Odbor katastrálny, Mierová 4, 068 01 Medzilaborce
83. OÚ Medzilaborce, Odbor krízového riadenia, Mierová 4, 068 01 Medzilaborce
84. OÚ Vranov nad Topľou, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Námestie slobody 5, 093 01 Vranov nad Topľou
85. OÚ Vranov nad Topľou, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Námestie slobody 5, 093 01 Vranov nad Topľou
86. OÚ Vranov nad Topľou, Pozemkový a lesný odbor, Kalinčiakova 879, 093 01 Vranov nad Topľou
87. OÚ Vranov nad Topľou, Odbor živnostenského podnikania, Námestie slobody 5, 093 01 Vranov nad Topľou
88. OÚ Vranov nad Topľou, Odbor katastrálny, Kalinčiakova 878, 093 01 Vranov nad Topľou
89. OÚ Vranov nad Topľou, Odbor krízového riadenia, Námestie slobody 5, 093 01 Vranov nad Topľou
90. Štátna ochrana prírody SR, Tajovského ul. 28B, 974 01 Banská Bystrica
91. Krajský pamiatkový úrad Prešov, Hlavná 115, 080 01 Prešov
92. Krajské riaditeľstvo policajného zboru, Štúrova 7, 080 01 Prešov

Združenia miest a obcí Prešovského samosprávneho kraja:

93. Mesto Prešov, Hlavná 73, 080 01 Prešov
94. RZ tatranských a podtatranských obcí, MÚ v Spišskej Bele, Petzvalova č. 18, 059 01 Spišská Belá

95. RZMO Prešov-Šariš, MÚ v Prešove, Hlavná 73, 080 01 Prešov
96. RZMO Šariš, OÚ Sveržov, Sveržov 29, 086 02 Gaboltov
97. ZMO región Humenné, OÚ Papín 148, 067 33 Papín
98. ZMO Vranovského regiónu, OÚ Dlhé Klčovo, Dlhá 173/84, 094 13 Dlhé Klčovo
99. ZMOS - sninský región, OÚ Belá nad Cirochou, gmail.com
100. RZMO pod Duklou, MÚ Gíraltovec, Dukelská 75, 087 01 Gíraltovec
101. RZMO okresu Stropkov, OÚ Tisinec, Tisinec 1, 091 01 Tisinec
102. RZ ZMOS Horná Torysa, MÚ Lipany, Krivianska 1 082 71 Lipany
103. Laborecké ZMO, MÚ Medzilaborce, Mierová 326/4068 01, Medzilaborce
104. Ľubovnianske RZMO, OÚ Šarišské Jastrabie, 065 48 Šarišské Jastrabie 257
105. ZMO Spiša, OÚ Spišské Tomášovce, Kostolná 20/12, 052 01 Spišská Nová Ves

Susedné kraje a subjekty pôsobiace na ich území a iní;

1. Košický samosprávny kraj, Nám. Maratónu mieru 1, 042 66 Košice
2. Banskobystrický samosprávny kraj, SNP 23, 974 01 Banská Bystrica
3. Žilinský samosprávny kraj, Komenského 48, 011 09 Žilina
4. Maršalkovský úrad Malopoľského vojvodstva, ul. Wielicka 72, 30-552 Kraków, Poľská republika
5. Maršalkovský úrad Podkarpatského vojvodstva, al. L. Cieplińskiego 4, 35-010, Rzeszów, Poľská republika
6. Zakarpatská oblastná štátna administratíva, Národná 4, 88 008 Užhorod, Ukrajina

5. Schvaľujúci orgán.

5.1. Orgán kompetentný naschválenie

Zastupiteľstvo Prešovského samosprávneho kraja

5.2. Druh schvaľovacieho dokumentu

Uznesenie Prešovského samosprávneho kraja

6. Obsah a hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom.

6.1. Obsah strategického dokumentu

Obsah strategického dokumentu tvoria analytická a strategická časť, návrh finančných zdrojov a nástrojov, mechanizmus implementácie, závery a odporúčania. Podrobne sú tieto kapitoly členené nasledovne:

Analytická časť:

1. Analýza historických predpokladov územia vidieka a ich využitie z hľadiska porovnania pôvodných a súčasných štruktúr,
2. Analýza vidieka z pohľadu potenciálu prírodných zdrojov a ich využitia podľa prírodného členenia, a to:
 - 2.1 Pôdne faktory – nevyužívané plochy (orná pôda – tradičná, napr. existujúce družstvá a netradičná - novovzniknuté družstvá, nové technológie, inovácie, TTP, sady, lesy – náletové, poľovné revíry; vinice).
 - 2.2. Vodohospodárske faktory - rybné hospodárstvo - aktuálny stav a potenciál; závlahové hospodárstvo.

- 2.3. Klimatické faktory - analýza vplyvu klimatických zmien (prispôsobenie a predchádzanie rizík) na agro-podnikanie a vidiecky CR s prognózou do roku 2020.
- 2.4. Environmentálne faktory - analýza vidieckych ekologicky zaťažených oblastí; CHKO.
- 2.5. Obnoviteľné zdroje a biomasa
- 2.6. Analýza vidieka z pohľadu potenciálu prírodných zdrojov a ich využitia podľa územného členenia
3. Analýza vidieka z pohľadu architektúry a urbanizmu, tradičných krajinných štruktúr
4. Analýza vidieka z pohľadu prístupu k IKT
5. Analýza vidieka z pohľadu spoločenského potenciálu
6. Analýza vidieka z pohľadu potenciálu pre podnikateľské prostredie, a to:
 - 6.1. Analýza potenciálu pre agro – podnikanie – Prvovýroba a druhovýroba
 - 6.2. Analýza potenciálu pre CR a kúpeľníctvo
7. SWOT analýza
8. Analýza potrieb, možností a prekážok rozvoja, vrátane možností decentralizácie

Strategická časť:

1. Strategické ciele.
2. Strategické zámery v oblasti rozvoja agro-podnikania (so zreteľom na sociálny a ekonomický rozvoj, inovácie, rozvoj infraštruktúry a životného prostredia).
3. Strategické zámery v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a kúpeľníctva (so zreteľom na sociálny a ekonomický rozvoj, inovácie, rozvoj infraštruktúry a životného prostredia).
4. Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení.
5. Návrh kondicionalít a indikátorov pre monitoring a hodnotenie plnenia cieľov Programu rozvoja vidieka PSK.

Finančné zdroje a nástroje:

1. Analýza zdrojov a nástrojov financovania vidieckeho rozvoja (napr. rozpočet VÚC a obcí, finančné mechanizmy EÚ, iné finančné mechanizmy, nadácie, zahraničné investície).
2. Návrh zdrojov a nástrojov financovania Programu rozvoja vidieka PSK

Mechanizmus implementácie PRV PSK:

1. Analýzu zdrojov a nástrojov financovania vidieckeho rozvoja
2. Návrh zdrojov a nástrojov financovania Programu rozvoja vidieka PSK
3. Mechanizmus implementácie, závery a odporúčania.

Záver a odporúčania:

1. Návrh decentralizácie (prenos kompetencií v oblasti vidieka z národnej úrovne na regionálnu).
2. Vedomostný manažment - zapojenie regionálnej úrovne do aktivít podporujúcich rozvoj vidieka a to podporovať spoluprácu na vidieku -networking, vytvoriť spoločnú platformu (databázu) aktérov rozvoja vidieka, koordinovať proces prípravy a etablovania regionálneho distribučného systému (výrobné odbytové združenia) a certifikačného systému (certifikačná autorita); poskytovať pomoc pri utváraní verejno-súkromných partnerstiev; koordinovať proces poradenstva; koordinovať a podporovať proces osvetu, propagácie a marketingu.

Prílohy:

Príloha 1.: Komunikačný plán - zahŕňa stanovenie cieľových skupín, komunikačných prostriedkov, aktivít, harmonogramu aktivít a finančných zdrojov.

Príloha 2.: Vypracovanie SEA - posúdenie vplyvov Programu rozvoja vidieka Prešovského samosprávneho kraja na životné prostredie.

Príloha 3.: Ex-ante hodnotenie.

6.2. Hlavné ciele

Strategický cieľ, priority a opatrenia navrhované v strategickom dokumente sú prehľadne zobrazené v nasledovnej tabuľke:

Vízia		
Atraktívny zelený vidiek		
Strategický cieľ pre vidiecke územie PSK		
Zabezpečiť vyvážený rozvoj vidieckeho územia Prešovského samosprávneho kraja, posilniť vzťahy medzi vidiekom a mestom, zmeniť vnímanie vidieka		
Strategické priority pre vidiecke územie PSK		
Priorita 1	Priorita 2	Priorita 3
1. Rozvoj miestnych vidieckych ekonomík	2. Ochrana a zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu	3. Rozvoj sociálneho kapitálu a podpora služieb na vidieku
Opatrenia pre jednotlivé strategické priority		
1.1. Vytváranie podmienok pre využívanie miestnych zdrojov a kapacít v konkrétnom území prostredníctvom všetkých foriem podnikania	2.1. Identifikovanie a zhodnocovanie miest s výnimočným „genius loci“ (duchom miesta), vrátane zabezpečenia legislatívnej ochrany „genius loci“.	3.1. Zlepšenie dostupnosti, kvality a efektívnosti sociálnych a zdravotníckych služieb na vidieku zmenou prístupu k spôsobu ich poskytovaní
1.2. Investovanie do diverzifikácie miestnych ekonomík vo vidieckych územiach	2.2. Vytváranie podmienok pre bezpečné a environmentálne prijateľné využívanie chránených území, najmä v oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a cestovného ruchu, zážitkovej výučby	3.2. Udržanie existujúcich a vytvorenie nových verejných a neverejných služieb na vidieku
1.3. Investovanie a rozvoj ekologickej a bezpečnej dopravy vo vidieckych územiach	2.3. Zavedenie udržateľného manažmentu prírodných zdrojov a prispôsobenie sa zmene klímy	3.3. Posilňovanie kapacít, rozvoj sociálneho a ľudského kapitálu a občianskej spoločnosti
1.4. Vytváranie nových pracovných miest vo vidieckych územiach a udržanie existujúcich		

6.3. Vzťah PRV PSK k iným strategickým dokumentom

PRV PSK je vypracovaný v súlade s platnými strategickými dokumentmi regionálneho rozvoja spracovanými na regionálnej a národnej úrovni, najmä s dokumentmi:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK v programovacom období 2008 – 2015
- Program rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR

Je vypracovaný v súlade s ďalšími strategickými dokumentmi Slovenskej republiky definujúcimi podmienky čerpania finančných zdrojov EÚ v oblasti kohéznej politiky pre regionálny rozvoj a európsku územnú spoluprácu na obdobie 2014 -2020, pri rešpektovaní ustanovení Partnerskej dohody SR na roky 2014-2020 a strategických cieľov a priorít Stratégie Európa 2020.

III. Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

1. Informácie o súčasnom stave životného prostredia vrátane zdravia a jeho pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument nebude realizovať.

Ovzdušie

Ovzdušie a jeho kvalita sú v prevažnej miere ovplyvňované činnosťou človeka, najmä priemyslom, dopravou a aktivitami v sídlach. Medzi najzávažnejšie dlhodobom monitorované znečisťujúce látky patria oxidy sýry, dusíka, oxid uhoľnatý, uhľovodíky, organické látky a prachové častice.

Pre územie PSK platí všeobecne to, čo aj pre zvyšok Slovenska, že emisie základných znečisťujúcich látok v dlhodobom horizonte vykazujú klesajúcu tendenciu. Tieto zmeny boli spôsobené v prevažnej miere technologickou transformáciou priemyselných podnikov.

Zdrojom znečisťovania ovzdušia, typickým pre vidiecke oblasti, je vykurovanie domácností zastaranými spaľovacími zariadeniami a nevhodnými palivami.

Z hľadiska čistoty ovzdušia predstavuje územie PSK relatívne homogénny priestor. Kotliny a údolia sú v prevažnej miere postihnuté lokálnymi zdrojmi znečistenia, zvlášť v prípade inverzných situácií, vrcholové oblasti sú naopak atakované diaľkovým prenosom emisií z priemyselných aglomerácií v Českej republike (Ostravsko) a v Poľsku (Horné Sliezsko, Krakow). Relatívnu homogénnosť územia narušajú iba priestory kumulácie zdrojov a činností spôsobujúcich znečistenie ovzdušia (priemyselné plochy, koncentrácia dopravy a pod.). Takýmito priestormi v rámci Prešovského kraja sú najväčšie : sídlo Prešov, aglomerácia Poprad – Svit, Bardejov a oblasť Vranov – Humenné – Strážske.

Prejavy klimatickej zmeny

V súvislosti s prebiehajúcou klimatickou zmenou začína byť aktuálna otázka adaptácie krajiny a ľudských činností na jej prejavy a vplyvy.

Prognózy vývoja klimatickej zmeny a jej dopadov na územie Slovenska boli formulované v 6. Národnej správe SR o klimatickej zmene, vydané v roku 2013 MŽP SR. Pre potreby prognózy vývoja klimatickej zmeny na území PSK je vhodné využiť aj výsledky „Prípadovej štúdie pre povodie

rieky Tisa“, vypracovanej v rámci programu ESPON 2013. Indikátory zmeny v tejto štúdii vychádzajú z referenčného časového rámca 1961 - 1990, vzťahnutého ku projektovanému obdobiu 2071 - 2100. Stručne sa tieto prognózy dajú zhrnúť nasledovne:

- Počet dní s výskytom mrazu klesne zo súčasných 130 na 55,
- Zrážky v zimných mesiacoch výrazne stúpnu a v letných mesiacoch klesnú,
- Počet dní so snehovou pokrývkou klesne približne o polovicu.

Z hľadiska vodného režimu krajiny je na základe týchto predpokladov možné konštatovať, že väčšina ročných zrážok spadne v období vegetačného pokoja a keďže sa kvôli vyšším teplotám voda nebude môcť dočasne ukladať vo forme snehovej pokrývky, relatívne rýchlo z krajiny otečie. V letnom období preto veľmi pravdepodobne vzniknú situácie, počas ktorých budú rastlinné a živočíšne spoločenstvá, rovnako ako aj človek, pociťovať nedostatok vody.

Znečistenie vôd

Napriek dlhodobu nepriaznivej situácii v kvalite vôd hlavných vodných tokov PSK možno konštatovať, že v rámci Slovenska má PSK najväčší podiel vodných útvarov s dobrým chemickým stavom. Napr. v povodí Dunajca a Popradu nedosahovalo dobrý chemický stav len 2,41 % vodných útvarov tohto čiastkového povodia. Čiastkové povodie Hornádu má, rovnako ako čiastkové povodie Bodrogu, chemický stav dobrý vo viac ako 80 % podielu počtu vodných útvarov.

Kvalita podzemných vôd je na prevažnej časti územia PSK v súlade s požiadavkami na pitnú vodu a vyhovuje bez potreby náročnejších úprav. Výnimku tvoria intenzívne urbanizované úseky alúvií niektorých väčších riek.

Degradácia pôdných zdrojov

Stupeň degradácie pôd ovplyvňuje ich genetické vlastnosti, typické pre jednotlivé pôdne typy a druhy a človek svojimi aktivitami. Najzávažnejšie faktory ľudskej činnosti spôsobujúce degradáciu pôdy sú hospodárenie na poľnohospodárskych a lesných pôdach a emisný spád.

V prírodných podmienkach PSK, kde bol pôdotvorný proces ovplyvnený centrálnokarpatským flyšom, vznikli prevažne kambizeme (hnedé pôdy), ktoré tvoria približne 75% pôdneho krytu kraja. Pre tieto pôdy je typická ich vyššia náchylnosť na eróziu a zhutňovanie. Pôdnou eróziou je ohrozovaných viac ako 60% poľnohospodárskych pôd PSK.

Zaťaženie a poškodenie vegetácie

Miera poškodenia vegetačných štruktúr a ich ekologická stabilita je úzko prepojená s vývojom ostatných zložiek životného prostredia najmä kvality ovzdušia, pôdy a vodného režimu krajiny. Ich súčasný nepriaznivý stav má priamy vplyv na zdravotný stav lesov Slovenska. Aj keď významne poklesli imisie síry, reálne zlepšenie zdravotného stavu sa nepozoruje. Znečistenie životného prostredia má totiž kumulatívny a synergický efekt. Zraniteľnosť vegetácie stúpa spolu s rastom koncentrácie skleníkových plynov v atmosfére a s prejavmi prebiehajúcej klimatickej zmeny. Špecifikom PSK je vysoké zastúpenie listnatých drevín, najmä buka a hraba, ktoré oproti listnatým drevinám odolávajú negatívnym faktorom životného prostredia lepšie ako dreviny ihličnaté. Aktuálnu

regionálny
operačný
program

Investícia do Vašej budúcnosti

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

situáciu v smrekových lesoch PSK možno charakterizovať ako závažný environmentálny problém, ktorý existenčne ohrozuje zabezpečovanie plnenia produkčných aj mimoprodukčných funkcií smrekových lesov. Situácia je obzvlášť kritická v regiónoch Vysokých Tatier a Spiša.

Environmentálne záťaže a odpady

Environmentálnou záťažou je znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu, s výnimkou environmentálnej škody. Na území PSK sa nachádza 15 environmentálnych záťaží s vysokým klasifikovaným rizikom. V roku 2011 parlament schválil dôležitý zákon o environmentálnych záťažach. Ten stanovuje určenie povinnej osoby za environmentálnu záťaž, rozsah plnenia, povinnosti pôvodcov a povinných osôb, obmedzenie prevodu nehnuteľnosti a vlastníckeho práva. Podľa Štatistického úradu SR bolo v roku 2013 v Prešovskom kraji vyprodukovaných 198123 ton komunálnych odpadov (z toho 15129 ton komunálnych odpadov separovane zbieraných), čo zodpovedá v priemere 242,16 kg komunálnych odpadov za rok na 1 obyvateľa. Najviac komunálneho odpadu na jedného obyvateľa vzniká v okresoch Kežmarok a Poprad v dôsledku celoročného intenzívneho cestovného ruchu a s tým spojeného nárastu produkcie komunálneho odpadu. Z hľadiska množstva nebezpečných odpadov je Prešovský kraj najmenej zaťaženým územím v rámci Slovenskej republiky.

1.1. Pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument nebude realizovať

V prípade, že sa Program nebude realizovať, budú naďalej pretrvávajú problémy v oblasti zachovania biodiverzity, kvality prírodných zdrojov, najmä kvality vody a pôdy, zdravia a kvality života obyvateľov vidieka ako i problémy súvisiace v dôsledku pôsobenia klimatickej zmeny. Ide o nasledovné problémy:

V oblasti zachovania biodiverzity a genofondu

- pretrvávajú nízkej ekologickej stability v poľnohospodársky intenzívne využívaných oblastiach, slabá implementácia revitalizačných a rekultivačných opatrení na obnovenie prirodzených ekosystémov a posilnenie ekologickej stability,
- nízky stupeň aplikácie ekologických foriem poľnohospodárstva, pretrvávajú neudržateľných foriem hospodárenia na poľnohospodárskej a lesnej pôde, ktoré ohrozujú biodiverzitu poľnohospodárskych a lesných území,
- pretrvávajúce ohrozovanie území európskej sústavy chránených území NATURA 2000 v dôsledku nešetrných praktík v oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, pretrvávajú ohrozenia mnohých druhov a spoločenských,
- ohrozovanie biodiverzity v dôsledku opúšťania a neobrábania poľnohospodárskych pozemkov, pustnutie a opúšťanie krajiny, úbytok rozlohy poľnohospodársky využívaných plôch, ich zarastanie šírenie sa invázných a nepôvodných druhov,
- ohrozenie genofondu domácich ovocných stromov a ohrozenie druhov a plemien hospodárskych zvierat dlhodobo chovaných na území SR v dôsledku utlmovania výroby,

- ohrozovanie biodiverzity v dôsledku pôsobenia klimatických zmien,
- nízke environmentálne vedomie obyvateľstva, preferencia životného štýlu nekorešpondujúca s princípmi a kritériami trvalo udržateľného rozvoja,
- nízke zapojenie verejnosti do ochrany prírody a biodiverzity a do tvorby vyhovujúceho životného prostredia

V oblasti kvality prírodných zdrojov

- nedostatočná úroveň zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov,
- znižovanie schopnosti krajiny zadržiavať vodu v dôsledku nevhodného manažmentu krajiny,
- pretrvávajúci zlý zdravotný stav lesných ekosystémov, poškodzovanie lesných ekosystémov v dôsledku požiarov, škodcov, vetra a pod.,
- postupujúca degradácia pôd (erózia, zhutnenie, deficit živín, strata humusu a mikrobiálnej aktivity, kontaminácia a pod.) v dôsledku aplikácie nevhodných systémov hospodárenia na pôde.
- pokračovanie chemickej degradácie pôd v dôsledku acidifikácie pôd,
- znižovanie obsahu organického uhlíka a schopnosti sekvestrácie uhlíka v pôdach a znižovanie pôdnej úrodnosti,
- rozdrobenosť vlastníctva pôd ako základného výrobného prostriedku,
- pretrvávajúce strety záujmov medzi ekonomickým využitím lesných ekosystémov a plnením ich mimoprodukčných funkcií, najmä medzi ochranou biodiverzity a ochranou vodných zdrojov, absencia adekvátnych osobitných spôsobov obhospodarovania ochranných lesov s preferenciou ich ochrannej funkcie.

V oblasti kvality života a zdravia obyvateľstva

- slabá hospodárska základňa vidieckych sídiel, nedostatok pracovných príležitostí na vidieku, vysoká nezamestnanosť, čo sa následne prejavuje na celkovej kvalite života,
- pretrvávajúca nízka zamestnanosť v oblasti poľnohospodárstva, nízke priemerné zárobky pracovníkov poľnohospodárstva, čo podmieňuje následne nižšiu životnú úroveň vidieckeho obyvateľstva,
- pretrvávajúce zamestnania starších a menej kvalifikovaných zamestnancov v poľnohospodárstve,
- nízka pridaná hodnota poľnohospodárskych a lesných produktov,
- útlm poľnohospodárskej výroby spojený s odbytovou krízou na domácom trhu, transformáciou, zánikom nepoľnohospodárskych aktivít a následne i nízkym podielom diverzifikačných aktivít,
- nedostatočná príprava farmárov uchádzať sa o rôzne formy podpory,
- nedostatočné využitie kultúrnych daností vidieckych oblastí a ich slabá propagácia,
- výrazné regionálne disproporcie medzi rozvojom vidieckych sídiel, najmä zaostávanie rozvoja vidieckych sídiel v marginálnych regiónoch.

2. Informácia vo vzťahu k environmentálne obzvlášť dôležitým oblastiam, akými sú navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti a pod.

Základnou súčasťou politiky SR ako aj európskej politiky pri ochrane biodiverzity je ochrana biotopov a druhov európskeho významu, najmä prostredníctvom súvislej európskej sústavy chránených území (NATURA 2000), ktorú budujú členské štáty nezávisle od národných sústav chránených území.

Územia sústavy NATURA 2000

V kraji je vyčlenených 10 chránených vtáčích území a 64 ÚEV z Národného zoznamu schváleného výnosom MŤP SR č. 3/2004 a 12 navrhovaných ÚEV schválených uznesením vlády SR č. 577/2011 z 31.8.2011.

Národná sústava chránených území

Na území PSK sa vyskytuje 5 národných parkov (Tatranský národný park, Národný park Nízke Tatry, Pieninský národný park, Národný park Poloniny, Národný park Slovenský raj), 2 chránené krajinné oblasti (CHKO Východné Karpaty, CHKO Vihorlat), 181 maloplošných chránených území, z toho 57 národných prírodných rezervácií (NPR), 80 prírodných rezervácií (PR), 5 národných prírodných pamiatok (NPP), 32 prírodných pamiatok (PP) a 7 chránených areálov (CHA).

Na území Prešovského kraja sú aj ďalšie chránené územia vyčlenené podľa medzinárodných dohovorov. Podľa Dohovoru UNESCO o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva sú v Zozname prírodného dedičstva zapísané Karpatské bukové pralesy, podľa Medzinárodnej dohody UNESCO o ochrane významných prírodných krás v rámci programu „Človek a biosféra – MaB“ sú do zoznamu území MaB zapísané Biosférická rezervácia Tatry a Biosférická rezervácia Východné Karpaty.

V kraji sa vyskytuje jedna medzinárodne významná mokraď Sivá brada, 12 národne významných mokradí, 50 regionálne významných mokradí a 45 lokálne významných mokradí.

Vodohospodársky chránené územia

Z hľadiska zabezpečenia ochrany vôd sa na území Slovenska vyčleňujú nasledovné kategórie:

Chránené vodohospodárske oblasti

Na Slovensku je vyhlásených 10 chránených vodohospodárskych oblastí, ktoré sú vymedzené v zmysle § 31 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení zákona č. 384/2009 Z. z..

Na území PSK sa nachádza časť chránených vodohospodárskych oblastí Nízke Tatry – východná časť, Horné povodie rieky Hnilec a Vihorlat.

3. Charakteristika životného prostredia vrátane zdravia v oblastiach, ktoré budú významne ovplyvnené.

3.1. Krajina a biodiverzita

PSK má, podobne ako celé Slovensko, významné zdroje biodiverzity. Škála spoločenstiev je veľmi široká, pohybuje sa od teplomilných v južných oblastiach až po vysokohorské vyskytujúce sa vo vyšších nadmorských výškach. Mnohé z týchto spoločenstiev sú neustále pod negatívnymi vplyvmi, čo spôsobuje ich ohrozenosť. Ohrozenosť nižších rastlín v SR predstavuje v súčasnosti 17,6 % (vrátane húb). Podľa Ministerstva životného prostredia SR (2011) ohrozenosť vyšších rastlín činí 42,6 % (za všetky kategórie ohrozenosti), resp. 30,3 % (v kategóriách CR, EN a VU). Ohrozenosť bezstavovcov v SR predstavuje v súčasnosti okolo 8,4 % (resp. 5,4 % v rámci len CR, EN a VU kategórii). Čo sa týka stavovcov, tých je ohrozených až 59 % (resp. 23,5 % v rámci len CR, EN a VU kategórii). Za hlavné hrozby sa považujú intenzívna poľnohospodárska výroba, ťažba dreva, doprava a opustenie poľnohospodárskej pôdy, ktoré spôsobujú zánik rastlinných a živočíšnych spoločenstiev, viažucich sa na biotopy trvalých trávnych porastov.

3.2. Lesy a lesné hospodárstvo

Lesný pôdny fond (LPF) na území Prešovského kraja pokrýva plochu 442 516 ha, čo z celkovej rozlohy kraja tvorí 49,3%. Lesnatosť sa v rámci kraja pohybuje od 36,56% v okrese Prešov, po 69,33% v okrese Poprad. Vyššiu lesnatosť tiež dosahujú okresy Snina, Medzilaborce a Humenné (nad 50%).

Z hľadiska ekologickej stability a zdravotného stavu lesov možno na základe Správy o monitoringu zdravotného stavu lesov (2007) konštatovať:

- Z celkového počtu 4023 sledovaných stromov bolo 25,6 % stromov hodnotených ako poškodené, t. j. mali defoliáciu väčšiu ako 25 % (stupne defoliácie 2 až 4).
- Horšia situácia je u ihličnatých stromov, kde je poškodených 37,5 %, pri listnatých iba 16,6 % stromov. V roku 2007 došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k miernemu zníženiu podielu poškodených stromov, predovšetkým pri ihličnatých drevinách.
- Priemerná defoliácia všetkých drevín spolu bola 23,2 %, ihličnatých 26,4 % a listnatých 20,8 %.
- Štatistický rozbor na hladine významnosti preukázal štatistickú významnosť trendu zlepšovania pre kategóriu ihličnatých aj listnatých drevín. Príčinou najväčších výkyvov v jednotlivých rokoch sú klimatické faktory, plodivosť a u niektorých drevín (hlavne duba) prítomnosť listožravého hmyzu. Zdravotný stav ihličnatých drevín je od roku 1996 stabilizovaný (priemerná defoliácia sa pohybuje v rozpätí 26,2 - 28,3 %), pri listnatých drevinách dochádza medzi jednotlivými rokmi k väčším výkyvom.
- Zdravotný stav je na základe počtu stromov zaradených do stupňa poškodenia 2 až 4 naďalej horší ako celoeurópsky priemer, najmä z dôvodu horšieho stavu ihličnatých drevín. Drevinami s najmenšou defoliáciou sú hrab a buk, najväčšiu defoliáciu majú dlhodobo jedľa a smrek.
- Oblasťami s dlhodobo najhorším zdravotným stavom lesov na Slovensku zostávajú Kysuce, Orava a spišsko-tatranská oblasť.

- Až 86,7 % pozorovaných stromov malo aspoň jeden príznak poškodenia škodlivými činiteľmi. Bez príznakov poškodenia bolo len 13,2 % stromov.
- Príznaky poškodenia sa najčastejšie vyskytovali na koreňových nábehoch a kmeni, predovšetkým mechanické poškodenie v dôsledku ťažbových zásahov, vyťahovania a približovania dreva.
- Podľa výsledkov hodnotenia atmosférickej depozície na plochách intenzívneho monitoringu klesla depozícia síry v lesoch na Slovensku v roku 2006 oproti roku 2001 v priemere o 40 - 50 %.
- Na všetkých plochách intenzívneho monitoringu od roku 1999 výrazne poklesla koncentrácia síranových aniónov v zrážkach a následne sa mierne zvýšila hodnota pH.
- Celková depozícia dusíka bola na všetkých sledovaných plochách vyššia než depozícia síry, a to v porastoch aj na voľných plochách. Pokračuje teda mierny trend naznačený v predchádzajúcich rokoch, že acidifikačné a eutrofizačné účinky dusíka postupne zohrávajú kľúčovú úlohu aj vo vzťahu k zdravotnému stavu lesných porastov.
- Vlastnosti pôdneho roztoku taktiež potvrdzujú vzrastajúci význam transportu dusičnanových aniónov v pôdnom profile oproti síranovým iónom, kde sa prejavuje mierny pokles ich koncentrácií.
- V závislosti od prírodných podmienok a depozičných vstupov pretrváva lokálne veľmi silná acidita pôdneho roztoku, vo všeobecnosti nie je zaznamenaný trend zmeny pH pôdneho roztoku.

3.3. Kvalita vody

V porovnaní s ostatnými krajinami Slovenska je kvalita povrchových a podzemných vôd PSK lepšia ako priemerná. Podstatná časť zdrojov podzemných vôd v riešenom území Prešovského kraja je podľa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 151/2004 o požiadavkách na pitnú vodu a kontrolu kvality pitnej vody vyhovujúca, bez potreby náročnejších úprav.

Existujú však lokality zdrojov podzemnej vody s problematickou, príp. ohrozenou kvalitou vody, v ktorých niektoré zdroje sú dokonca hygienickou službou navrhované na vyradenie z využívania. Ide o lokality:

- riečne náplavy Cirochy od Sniny po ústie a Laborca od Humenného s pokračovaním v Košickom kraji, ktoré obsahujú najčastejšie vodu so zvýšeným obsahom železa a mangánu, ropných látok a agresívneho oxidu uhličitého,
- riečne náplavy Ondavy od Domaše s pokračovaním za hranicou Prešovského kraja, ktoré infiltrujú povrchové vody rieky Ondavy, čo vedie primárne k nárastu hodnôt NEL, amónnych iónov a sekundárne železa a mangánu,
- riečne náplavy Popradu s vodami s typicky vyšším obsahom železa, mangánu, ropných látok a vyššou teplotou,
- podzemné vody v riečnych náplavoch Tople vykazujú pomerne dobrú kvalitu. Napriek tomu sa zisťuje zvyšovanie hodnoty pH, chloridov, obsahu organických látok (CHSK, Mn) a koliformných baktérií.

3.4. Kvalita pôd

Kontaminácia pôd

Kontaminácia pôdy nevytvára v kraji výraznejšie problémy. Podľa podkladov VÚPOP, uskutočnené analýzy na stanovenie celkového obsahu ťažkých kovov nepreukázali prekročenie limitných hodnôt B (t. j. analytický preukázanú kontamináciu pôd) a C (t. j. indikačná hodnota pre asanáciu).

Erózia poľnohospodárskych pôd

Podľa údajov Výskumného ústavu pôdozvedectva a ochrany pôdy je v Prešovskom kraji 68,2 % poľnohospodárskych pôd ohrozených vodnou eróziou. Rozsah potreby protieróznej ochrany orných pôd vyplýva z intenzity potenciálnej vodnej erózie. Podľa náchylnosti na vodnú eróziu sú poľnohospodárske pôdy v súčasnosti kategorizované v troch stupňoch:

- I. - slabo až stredne erodovateľné pôdy
- II. - silne erodovateľné pôdy
- III. - veľmi silne erodovateľné pôdy

Podiel jednotlivých stupňov na celkovej výmere poľnohospodárskych pôd Prešovského kraja obsahuje nasledovná tabuľka.

Prešovský kraj	Erózne ohrozená pôda			
	Stupeň ohrozenosti			
	Celkom	I.	II.	III.
	68.2%	47.8%	41.6%	10.6%

4. Environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu.

Základným impulzom vzniku environmentálnych problémov sú negatívne zásahy človeka do prírody, čo sa prejavuje jednak vyčerpávaním prírodných zdrojov, ale aj ohrozovaním ich kvalitatívnych vlastností, ohrozovaním ekosystémov a ich služieb, ohrozovaním biodiverzity, narušením ekologickej stability, znehodnocovaním kvality životného prostredia a následne i ohrozovaním človeka seba samého (PRV SR, 2014). Environmentálne problémy, ktorých riešenie je relevantné aj z hľadiska realizácie PRV PSK, možno rozdeliť do nasledovných základných skupín:

A/ problémy ohrozenia biodiverzity a stability krajiny – tieto vznikajú územným stretom stresových faktorov s prírodnými hodnotnými ekosystémami a ich zložkami. Do tejto kategórie možno zaradiť:

- záber prirodzených ekosystémov na realizáciu antropogénnych objektov a línii, zvyšovanie antropizácie územia a následné znižovanie ekologickej stability,
- fragmentácia územia, izolácia populácií, vytváranie bariér v dôsledku budovania technických prvkov v krajine,
- narušenie prirodzeného vývoja ekosystémov, rastlín a živočíchov v dôsledku kontaminácie prostredia cudzorodými látkami, ktoré sú často sprievodnými javmi realizácie mnohých

- socioekonomických aktivít (priemysel, poľnohospodárska a lesohospodárska chemizácia a mechanizácia, doprava, rekreácia a pod.),
- nadmerný výrub lesa ohrozujúci nielen cenné lesné biotopy, ale aj plnenie ich mimoprodukčných funkcií, poškodzovanie lesných ekosystémov v dôsledku pôsobenia abiotických, biotických i antropogénnych faktorov,
 - ohrozovanie cenných biotopov v dôsledku neorganizovaného skládkovania odpadu na týchto lokalitách, prípadne v ich tesnej blízkosti, čo môže negatívne ovplyvniť ich prirodzený vývoj,
 - ovplyvnenie prirodzeného prostredia bioty zmenou abiotických podmienok (narušenie vodného režimu; degradácia pôd a pod.),
 - ohrozenie biodiverzity v dôsledku šírenia sa nepôvodných, invázných druhov, ruderalizácia a synantropizácia prírodného prostredia,
 - negatívne vplyvy opúšťania poľnohospodárskych pozemkov, pustnutie krajiny, zarastanie a pod. Z tohto aspektu sú veľmi citlivé najmä lúčne a mokradné ekosystémy,
 - neefektívne využívanie ekosystémových služieb spoločnosťou, preferencia ekonomických aspektov pred ekologickými a environmentálnymi,
 - ohrozovanie krajinej a kultúrnej diverzity v dôsledku nedostatku pozornosti a finančných prostriedkov na údržbu a obnovu krajinného kultúrneho dedičstva,
 - B/ problémy ohrozenia prírodných zdrojov – vznikajú v dôsledku negatívneho vplyvu ľudských aktivít na jednotlivé prírodné zdroje, výsledkom čoho je ohrozenie a narušenie kvalitatívnych i kvantitatívnych vlastností jednotlivých prírodných zdrojov. Do tejto kategórie možno zaradiť:
 - i napriek neustálemu poklesu produkcie znečisťujúcich látok zvýšenú koncentráciu niektorých cudzorodých látok v ovzduší, produkciu skleníkových plynov a ich negatívny vplyv na klímu,
 - zaťažovanie zložiek životného prostredia v dôsledku klimatickej zmeny,
 - ohrozovanie lesných ekosystémov v dôsledku budovania nevhodnej siete lesných ciest, podmieňovanie erózných procesov v lesoch,

C/ problémy ohrozenia človeka a jeho životného prostredia – vznikajú v dôsledku pôsobenia negatívnych vplyvov priamo na človeka alebo nepriamo ohrozením jeho životného prostredia. Výsledkom je ohrozenie ľudského zdravia a zhoršenie kvality životného prostredia. Do tejto kategórie možno zaradiť:

- zaťaženie životného prostredia v dôsledku pôsobenia rizikových faktorov, ako je znečistenie ovzdušia v urbanizovaných centrách, vysoká hluková záťaž v mnohých obciach, zaťaženie prostredia v dôsledku elektromagnetického smogu a pod.,
- nedoriešené otázky starých environmentálnych záťaží a ich negatívne vplyvy na životné prostredie,
- nedostatočné využívanie tzv. brown fields pre umiestnenie nových činností; mnohé opustené objekty pôsobia negatívne aj na estetiku prostredia a celkový vzhľad obce,
- nekoordinovaný rozvoj turizmu bez zohľadnenia environmentálnych aspektov,
- znehodnocovanie kvality životného prostredia v dôsledku neorganizovaných skládok odpadu,
- v niektorých marginálnych sídlach menšia napojenosť na vodovodnú sieť, čím vzniká riziko konzumácie hygienicky nevyhovujúcej pitnej vody,

- nedostatočná napojenosť na kanalizačnú sieť, čím vzniká riziko úniku znečistených vôd do podzemných a povrchových vôd,
- nedostatočná koordinácia a nesystémový prístup k rozvoju komplexných zdravotníckych a sociálnych služieb; nízka efektivita a dostupnosť a tiež kvalita zariadení poskytujúcich zdravotnú starostlivosť.
- nevyvážený rozvoj sídiel; marginalita, čo sa následne prejavuje na spomalení rozvoja určitých vidieckych sídiel, najmä s menším počtom obyvateľov,
- vyššia nezamestnanosť vidieckeho obyvateľstva, ťažká uplatniteľnosť nízko kvalifikovanej poľnohospodárskej sily na trhu práce,
- riziko ohrozenia kvality poľnohospodárskych produktov pestovaných v zaťažených oblastiach, čo následne môže ohroziť zdravotný stav obyvateľstva,
- negatívne prejavy klimatických zmien – sucho, záplavy čo môže spôsobiť nielen ohrozenie ľudského zdravia a majetku, ale následne aj potravinovú bezpečnosť obyvateľstva.

D/ problémy nevhodného manažmentu, ktoré sú odrazom environmentálnej politiky a vyspelosti spoločnosti. Do tejto kategórie možno zaradiť:

- izolovanosť výskumu a vývoja od praxe, slabá spolupráca medzi výskumno-vývojovými a realizačnými subjektmi, nedostatočný transfer vedeckých poznatkov do reálnej praxe, do realizácie konkrétnych opatrení na riešenie jednotlivých environmentálnych problémov,
- nedostatočná integrácia environmentálnych princípov do priestorovo-plánovacích procesov a do sektorových politík,
- nedostatočná starostlivosť o životné prostredie na všetkých úrovniach ľudskej činnosti,
- nedostatočná integrácia environmentálnych princípov do environmentálnej politiky, preferencia ekonomických požiadaviek nad ekologickými,
- nízke environmentálne povedomie širokej verejnosti a slabá zapojenosť sa verejnosti do ochrany a tvorby životného prostredia; nedostatočné využívanie miestneho rozvojového potenciálu,
- nedoriešené kompenzácie za ušlé zisky, čo môže negatívne ovplyvniť manažment jednotlivých chránených území,
- výrazné tlaky investorov, lobizmus v územno-plánovacej politike jednotlivých územných jednotiek, nekoordinovaný rozvoj podnikateľských aktivít bez zohľadnenia environmentálnych aspektov,
- formálne prijímanie strategických dokumentov, dohovorov, zákonov a pod. a ich slabá aplikácia v reálnej praxi,
- nedostatok kapacít, či už ľudských, technických alebo finančných, na realizáciu environmentálnych aktivít,
- nedostatočné využívanie najlepšie dostupných technológií (BAT),
- neustále pretrvávajúca vysoká surovinová a energetická náročnosť výroby; nedostatočná pozornosť venovaná úsporám energie; nedostatočné využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

5. Environmentálne ciele vrátane zdravotných cieľov zistených na medzinárodnej, národnej a inej úrovni, ktorésú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, ako aj to, ako sa zohľadnili počas prípravy strategického dokumentu.

Privypracovávaní cieľov a priorít PRV PSK boli rešpektované environmentálne cielenasledovných dokumentov:

Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky.

Bola schválená uznesením vlády Slovenskej republiky zo 7. septembra 1993 číslo 619 a uznesením Národnej rady Slovenskej republiky z 18. novembra 1993 číslo 339. Stratégia deklaruje päť základných priorít:

- I. ochrana ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami a globálna environmentálna bezpečnosť;
- II. zabezpečenie dostatku pitnej vody a zníženie znečistenia ostatných vôd pod prípustnú mieru;
- III. ochrana pôdy pred degradáciou a zabezpečenie nezávadnosti potravín a ostatných výrobkov;
- IV. minimalizácia vzniku, využívanie a správne zneškodňovanie odpadov;
- V. zachovanie biologickej rôznorodosti, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov a optimalizácia priestorovej štruktúry a využívania krajiny.

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR (2001).

Národná stratégia TUR SK uvádza 16 princípov (na riadenie činnosti ľudí) a 40 kritérií (na posudzovanie uplatnenia princípov).

Národná stratégia ochrany biodiverzity a Akčné plány.

Slovenská republika ako jedna z prvých krajín strednej a východnej Európy spracovala a schválila Národnú stratégiu ochrany biodiverzity na Slovensku ako svoj prvý príspevok k implementácii Dohovoru o biologickej diverzite a procesu UNCED'92. Stratégia bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 231 z 1. 4. 1997 a následne bola prerokovaná a schválená Národnou radou Slovenskej republiky uznesením NR SR č. 676 z 2. 7. 1997. Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (NSOBS) sa týmto stala kľúčovým a principiálnym dokumentom pre ochranu diverzity druhov, ekosystémov a genetickej diverzity, cieľovou stratégiou starostlivosti o prírodu a krajinu. Národná stratégia ochrany biodiverzity definuje 24 cieľov a v ich rámci 143 strategických smerov pre posilnenie ochrany biodiverzity a trvalo-udržateľného rozvoja jej zložiek. V súčasnosti bola aktualizovaná Národná stratégia ochrany biodiverzity pre roky 2012 – 2020. Cieľom tejto stratégie je vytvoriť politický rámec pre zastavenie trendu straty biodiverzity a urýchliť prechod Slovenskej republiky ako členskej krajiny EÚ na „zelenú“ ekonomiku, ktorá účinne využíva prírodné genetické zdroje v zmysle Stratégie Európa 2020. Strategickým cieľom dokumentu je *„Zastaviť stratu biodiverzity a degradáciu ekosystémov a ich služieb v SR do roku 2020, zabezpečiť obnovu biodiverzity a ekosystémov vo vhodnom rozsahu a zvýšiť náš príspevok k zamedzeniu straty biodiverzity v celosvetovom meradle“*.

Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV (NEHAP IV)

NEHAP IV bol schválený na rokovaní vlády SR dňa 11. januára 2012 uznesením č.10. Vypracovaný bol na základe záverov 5. ministerskej konferencie o životnom prostredí a zdraví, konanej v Parme v roku 2010. Cieľom posledného aktualizovaného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV. je minimalizovať riziká vyplývajúce zo životného prostredia a chrániť tak zdravie ľudí, najmä detí.

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia

1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne).

Pozitívne vplyvy PRV PSK na životné prostredie.

Pôdy

- Navrhované opatrenia prispievajú k efektívnemu a racionálnemu využívaniu pôdných zdrojov ako i k ochrane ich kvalitatívnych i kvantitatívnych vlastností a následne k ochrane úrodnosti pôdy,

Vodné zdroje

- Ekologické poľnohospodárstvo prispieva k znižovaniu kontaminácie zložiek životného prostredia a k zachovaniu prijateľného stavu a kvality vodných zdrojov.

Lesné zdroje

- Implementácia PRV prispeje k efektívnemu využívaniu ekosystémových služieb poskytovaných jednotlivými typmi lesných ekosystémov,

Biodiverzita a krajina

- Navrhované opatrenia prispievajú k zvýšeniu druhovej diverzity poľnohospodárskej krajiny a ochrane biotopov voľne žijúcich rastlín a živočíchov, obnove a zachovaniu biologickej diverzity ak ochrane biotopov poloprírodných a prírodných trávnych porastov a k podpore poľnohospodárskej činnosti s vysokou prírodnou hodnotou.

Kvalita života

Okrem pozitívnych vplyvov na životné prostredie možno predpokladať aj pozitívny vplyv PRV PSK na celkovú kvalitu života vidieckeho obyvateľstva:

- Stabilizácia a posilnenie vidieckej ekonomiky a generovanie nových pracovných miest

- Udržanie existujúcich a vytváranie nových pracovných miest na vidieku. Zvýšenie zamestnanosti obyvateľov mladších vekových kategórií sa následne prejaví na zvýšení príjmu a na zvýšení celkovej životnej úrovne obyvateľstva,
- Posilnenie ekonomickej stability/životaschopnosti malých podnikov na vidieku a posilnenie ekonomickej výkonnosti vidieckych oblastí,
- Podpora rozvoja miestnych komunít/partnerstiev vo vidieckych obciach s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia,
- Podpora osobnostného rastu a rozvoja podnikateľského myslenia, skvalitnenie ľudského potenciálu v dôsledku posilnenia vedomostí a zručností,
- Optimálne a efektívne využívanie kultúrno-historického a prírodného potenciálu
- Diverzifikácia vidieckej ekonomiky sústredená do oblastí zameraných na využívanie potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu, zabezpečovania komunálnych služieb a poskytovania sociálnych služieb.

Negatívne vplyvy PRV PSK na životné prostredie.

Negatívne vplyvy PRV PSK na životné prostredie môžu byť spojené s realizáciou tých aktivít, v rámci jednotlivých opatrení, ktoré budú mať investičný charakter. V prípade plánovania investícií bude potrebné dodržať všetky povinnosti investora, ktoré mu vyplývajú so zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

V. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

1. Opatrenia na odvrátenie, zníženie alebo zmiernenie prípadných významných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia, ktoré by mohli vyplývať z realizácie strategického dokumentu.

Reálny vplyv strategického dokumentu PRV PSK na životné prostredie je identifikovaný v tejto Správe prostredníctvom Opatrení. Teda skutočný vplyv na životné prostredie budú mať až činnosti vyplývajúce z realizácie jednotlivých opatrení. Väčšina navrhovaných opatrení má neinvestičný charakter a spočíva v tvorbe organizačných, plánovacích, inštitucionálnych, legislatívnych a programovacích postupov, plánov a činností.

Pre aktivity, ktoré budú mať v rámci realizácie navrhovaných opatrení investičný charakter, platí rovnako ako pre všetky ostatné investičné zámery povinnosť postupovať v súlade so zákonom č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. V zmysle §4 tohto zákona posudzovanie vplyvov strategického dokumentu nenahrádza posudzovanie vplyvov navrhovanej činnosti.

VI. Dôvody pre výber zvažovaných alternatív a popis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie, vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti

Identifikácia a vyhodnocovanie alternatívnych riešení boli vykonávané priebežne počas procesu vypracovávania strategického dokumentu. Celý proces tvorby dokumentu prebiehal na princípe partnerstva za účasti zástupcov samospráv a viacerých iniciatív a nositeľov záujmov existujúcich na území PSK.

Vzhľadom na vyššie uvedené bol zámer vypracovaný bezvariantne. Spôsob bezvariantného spracovania zámeru je uvedený aj v oznámení o strategickom dokumente.

VII. Návrh monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie

Sledovanie a vyhodnocovanie vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie predpisuje Zákon v § 16. Podľa ods. (1) obstarávateľ a rezortný orgán sú povinní zabezpečiť sledovanie a vyhodnocovanie vplyvov schváleného strategického dokumentu na životné prostredie, prípadne použiť na tento účel existujúci monitoring. Podľa ods. (2) sledovanie a vyhodnocovanie vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie spočíva v:

- a. systematickom sledovaní a vyhodnocovaní jeho vplyvov,
- b. vyhodnocovaní jeho účinnosti,
- c. zabezpečení odborného porovnania predpokladaných vplyvov uvedených v správe o hodnotení strategického dokumentu so skutočným stavom.

V zmysle týchto ustanovení bude v rámci Úradu VÚC PSK monitorovanie implementácie Programu rozvoja PSK zabezpečovať odbor regionálneho rozvoja ÚPSK v súčinnosti s ostatnými odbormi PSK a IJP.

Hodnotenie Programu rozvoja vidieka je zabezpečené nezávislým hodnotiteľom vybraným na základe verejného obstarávania, ktorý zhodnotí výsledky a dopady PRV PSK na vidiecke územie PSK a jeho sociálno-ekonomický rozvoj. Hodnotenie sa zabezpečí dvakrát – strednodobé a záverečné hodnotenie. Úlohou hodnotiteľa je na základe stanovených ukazovateľov a skutočností zodpovedať hodnotiace otázky a zistiť, či plánovaná intervencia splnila očakávané ciele.

Ukazovatele výstupov, výsledkov a dopadov v samostatnej časti Návrh kondicionálit a indikátorov. Návrh súboru minimálnych indikátorov /ukazovateľov na úrovni jednotlivých opatrení je v časti Strategické a špecifické ciele, zámery, priority a opatrenia.

VIII. Pravdepodobne významné cezhraničné environmentálne vplyvy, vrátane vplyvov na zdravie

Vzhľadom na charakter strategického dokumentu a spôsob jeho implementácie nie sú predpokladané priame cezhraničné environmentálne vplyvy.

IX. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií

Východiskami pre návrh stratégie PRV PSK boli najdôležitejšie výzvy, ktoré definovali obsahový rámec a ciele dokumentu:

- A. Zvýšenie výkonnosti vidieckych území PSK
- B. Zlepšenie kvality života na vidieku PSK
- A. Zlepšenie infraštruktúry miestnych služieb vo vidieckych územiach

PRV PSK si pritom zobral za úlohu prispieť k naplneniu cieľov PRV SR 2014-2020, rovnako ako k plneniu cieľov SPP a Stratégii Európa 2020.

Program rozvoja vidieka PSK sa bude realizovať prostredníctvom nasledujúcich priorít a opatrení na ich dosiahnutie:

Priorita 1: Rozvoj miestnych vidieckych ekonomík

Vidiecke oblasti PSK budú územia s diverzifikovanou hospodárskou základňou, poskytujúce atraktívne podmienky pre podnikanie domácich a zahraničných investorov vytvárajúcich nové pracovné miesta, vidiek prispievajúci k udržateľnému rozvoju PSK prostredníctvom využívania príležitostí územia, zapájaním nezamestnaných do hospodárskeho života a využitím potenciálu miestnych zdrojov.

Opatrenia pre Prioritu 1 :

- 1.1. Vytváranie podmienok pre využívanie miestnych zdrojov a kapacít v konkrétnom území prostredníctvom všetkých foriem podnikania
- 1.2. Podporovanie investícií do diverzifikácie miestnych ekonomík vo vidieckych oblastiach
- 1.3. Investovanie do rozvoja ekologickej a bezpečnej dopravy vo vidieckych územiach
- 1.4. Vytváranie nových pracovných miest vo vidieckych územiach a udržanie miest existujúcich

Priorita 2 : Ochrana a zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu

V území PSK si vidiek zachová kultúrne a ekologické hodnoty vidieckej krajiny. Etabluje sa na lokálnu hospodársku základňu a producenta výrobkov, ktorý využíva lokálne dostupné zdroje, prioritne pre miestnu spotrebu a spotrebu okolitého regiónu, stane sa atraktívnym miestom v oblasti kultúrno-spoločenského diania, oddychu a relaxu. Diverzifikáciou hospodárskej základne sa zabráni závislosti miestnej ekonomiky od cestovného ruchu.

regionálny
operačný
program

Investícia do Vašej budúcnosti

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Opatrenia pre Prioritu 2 :

- 2.1. Identifikovanie a zhodnocovanie miest s výnimočným „genius loci“ (duchom miesta), vrátane zabezpečenia legislatívnej ochrany „genius loci“.
- 2.2. Vytváranie podmienok pre bezpečné a environmentálne prijateľné využívanie chránených území, najmä v oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a cestovného ruchu, zážitkovej výučby
- 2.3. Zavedenie udržateľného manažmentu prírodných zdrojov a prispôsobenie sa zmene klímy

Priorita 3 : Rozvoj sociálneho kapitálu a podpora služieb na vidieku

Opatrenia pre Prioritu 3:

- 3.1. Zlepšenie dostupnosti, kvality a efektívnosti sociálnych a zdravotníckych služieb na vidieku zmenou prístupu k spôsobu ich poskytovaní
- 3.2. Udržanie existujúcich a vytvorenie nových verejných a neverejných služieb na vidieku
- 3.3. Posilňovanie kapacít , rozvoj sociálneho kapitálu a občianskej spoločnosti

X. Informácia o ekonomickej náročnosti (ak to charakter a rozsah strategického dokumentu umožňuje)

Rozsah a charakter predkladaného strategického dokumentu neumožňuje podrobné spracovanie rozpočtu realizácie jednotlivých navrhovaných opatrení.

Úrad PSK má na implementáciu PRV PSK obmedzené finančné zdroje a limitované právomoci. Navrhované opatrenia boli preto v prevažnej miere orientované do neinvestičných oblastí. Úrad PSK pritom ráta so zapojením vlastných organizačných zložiek a inštitúcií, ktorých rozhodovací proces môže ovplyvniť.

XI. Miesto a dátum vypracovania

Prešov, august 2015

XII. Potvrdenie správnosti údajov

XII. 1. Meno spracovateľa

Ing. Ján Stano, Ekokart